

Datum: 2019-05-22

Dnr: Ku2018/02102/DISK

Remissvar

Kulturdepartementet

Enheten för diskrimineringsfrågor

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över promemorian Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (Ds 2019:4)

Frantzwagner sällskapet är en minoritetsorganisation som fokuserar på frågor som rör den nationella minoriteten romer, och i synnerhet den grupp inom minoriteten som går under självbenämningen resande. Ibland även resanderomer eller resandefolket. Vårt remissvar är således ställt utifrån ett minoritetsperspektiv.

I december år 1999 antog Sveriges riksdag regeringens proposition Nationella minoriteter i Sverige (prop 1998/99:143) och erkände därigenom fem nationella minoriteter; judar, sverigefinnar, tornedalingar, romer och urfolket samer. Grunden till minoritetserkännandet som trädde i kraft den 2 juni 2000 är att det i landet sedan långt tid finns minoriteter som har egna språk och egna kulturer, som skiljer sig från majoritetens. Utifrån såväl nämnda internationella konventioner som nationell lagstiftning är individer ur de nationella minoritetsgrupperna bärare av rättigheter som ska säkerställa att respektive minoritetsgrupps kulturella och språkliga särarter ska fortleva. En central aspekt i konventioner och lagstiftning är att individer ur de nationella minoritetsgrupperna ska skyddas från diskriminering. Den enskildes rätt att leva med sin kulturella och språkliga särart är en mänsklig rättighet, vilket vi menar att den svenska staten kontinuerligt påvisat omfattande brister i att efterleva.

I Sverige lanserade regeringen år 2012 en tjuugoårig nationell strategi riktad gentemot minoriteten romer, Romsk inkludering. Strategin är, enligt regeringen, såväl en del av den Europeiska unionens satsning Roma inclusion som en förstärkning av minoritetspolitiken.

Den nationella strategin har sedan början istället för att säkerställa efterlevnad av de minoritetsrättsliga åtagandena fokuserat på rättighetsområdena arbete, bostad, hälsa och utbildning. Europarådet har riktat återkommande kritik mot svenska statens anmärkningsvärt få satsningar gentemot kultur och språk, som är minoritetserkännandets kärnområde och vad som gör minoriteterna till just minoriteter i förhållande till majoriteten.

Som ett led i statens synliggörande av diskriminering och rasism riktad mot minoriteten romer tillsattes år 2016 Kommissionen mot antiziganism (SOU 2016:44) i vars slutbetänkande det föreslogs att ett nationellt center för romska frågor skulle inrättas. År 2017 tillsatte regeringskansliet en utredning om hur ett sådant nationellt center kan inrättas. Vi menar att en sådan funktion förr skulle rymmas inom en oberoende institution för mänskliga rättigheter än att drivas i annan form.

I Sverige lever idag ett till antalet icke fastställt men betydande antal individer med romsk bakgrund. Länsstyrelsen i Stockholms län uppskattar antalet till 50 000 - 100 000 individer. Då svensk lagstiftning förbjuder etnisk registrering är det faktiska antalet individer ej möjligt att fastställa. I den heterogena minoriteten romer inryms såväl individer och grupper som funnits i Sverige sedan århundraden som individer och grupper vilka är relativt nytillkomna svenska samhällsmedborgare. Enskilda individers möjligheter att etablera sig i en ny samhällskontext varierar och inte minst den enskildes tidigare hemvist kan vara avgörande. Möjligheten till liksom vikten av utbildning skiljer sig åt i olika länder. Inte minst kan den enskildes etniska bakgrund vara avgörande för dennes framtidsutsikter. I flera europeiska länder kom såväl enskilda individer som grupper av individer med romsk bakgrund att bli föremål för folkmordsbrott under andra världskriget, vilket inte sällan har gett långtgående konsekvenser. Av flera internationella rapporter framgår att individer med romsk bakgrund ofta utsätts för diskriminering i olika europeiska länder. Diskriminering medför ofta utanförskap och att den enskilde ej ges tillgång till sina grundläggande mänskliga rättigheter. Diskriminering av minoriteten romer är utbredd i Sverige och ur ett inifrånperspektiv är vår uppfattning att individer med romsk bakgrund drabbas av diskriminering i många olika former och kontexter.

Vi välkomnar förslaget om en oberoende institution för mänskliga rättigheter i Sverige.

Ur ett minoritetsperspektiv är det angeläget att det bedrivs ett systematiskt arbete för att främja, genomföra och övervaka den svenska statens efterlevnad av internationella

åtaganden. För minoriteten romer är det särskilt angeläget att en sådan institution bedriver arbete med att tillsammans med minoriteterna övervaka efterlevnaden av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk.

Helsingborg 2019-05-22

Jon Pettersson
Ordförande

Hans Gyllenbäck
Sekreterare